

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра української літератури, компаративістики і грінченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Соціальні комунікації

для студентів

спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 029.00.02 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Київ — 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Проголосовано: 3094/21
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 20 21 р.

Розробник:

Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Викладач:

Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Протокол від 31 січня 2021 р. № 9

Завідувач кафедри (О. О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
029.00.02 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

31.01.2021 р.

Гарант освітньої програми (О. В. Воскобойнікова-Гузєва)

Робочу програму перевірено

08.02.2021 р.

Заступник директора (Л. І. Заяць)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__20__р. протокол №__

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
«Соціальні комунікації»	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом	1
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, зокрема:	120
Аудиторні	56
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	0
Самостійна робота	56
Форма семестрового контролю	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сформувати в студентів систему базових знань про сучасні соціальні комунікації, принципи їх осмислення та інтерпретації.

Завдання передбачають формування компетентностей ЗК-2, 4, 5, 6; ФК-1, 3, 4, 5, серед яких:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, орієнтуватися у різних поглядах на проблему та шляхах її розв'язання;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати в команді;
- здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах;
- здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань;
- здатність аналізувати закономірності функціонування потоків та масивів документів та електронних даних;
- здатність створювати умови для підвищення культури персоналу установи, його безперервної освіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

До початку курсу студент повинен:

- оперувати основними поняттями, що стосуються тексту, повідомлення, комунікації;
- мати загальне уявлення про психіку людини, структуру психічних явищ, їх вираження;
- знати основні етапи розвитку медіа-технологій: друк, радіо, телебачення, Інтернет;
- орієнтуватися в суспільно-політичних процесах України та світу останніх 20 років і в сучасному стані;
- володіти навичками базового аналізу медіаповідомлення.

Після опанування дисципліни студенти мають досягти програмових результатів 3-2, 3, 4, У-7, 17, зокрема:

- знати основи правових і етичних відносин, основ психологічних особливостей поведінки;
- розуміти сучасні уявлення про масову комунікацію в інформаційному суспільстві;
- знати і вміти застосовувати для досягнення професійних результатів психотипи особистостей, різні види впливу на свідомість, технології формування громадської думки;
- використовувати раціональні способи пошуку та використання інформації, включаючи засоби електронних мереж;
- організовувати масові заходи інформаційного обслуговування, використовувати різні форми бібліотечного спілкування.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин за видами робіт						
		Усього	Аудиторна					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1								
Інформація. Комунікація. Семіотика								
1	Інформація та комунікація	6	2	2			2	
2	Семіотичні моделі комунікації	6	2	2			2	
3	Розвиток технологій і масова комунікація	12	2	2			8	
	Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>		26	6	6			12	
Змістовий модуль 2								
Соціальні комунікації як наукова галузь								
4	Соціальні комунікації в науковій систематиці	4	2				2	
5	Специфіка наукових студій із соціальних комунікацій	12	2	2			8	
	Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>		18	4	2			10	
Змістовий модуль 3								
Теоретичні аспекти масової комунікації								
6	Розвиток уявлень про масову комунікацію	6	2	2			2	
7	Соціокультурні аспекти масової комунікації	10	2	4			4	
8	Структурно-функціональні теорії масової комунікації	12	4	4			4	
9	Масова комунікація і влада	12	2	2			8	
	Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>		42	10	12			18	
Змістовий модуль 4								
Прикладні аспекти масової комунікації								
10	Масова комунікація і політика	6	2	2			2	
11	Новинні структури в масовій комунікації	6	2	2			2	
12	Фактчекінг	14	2	2			10	
13	Масова комунікація, філологія і перформанс	6	2	2			2	
	Модульний контроль	2						
<i>Разом</i>		34	8	8			16	
<i>Разом за курс</i>		120	28	28			56	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ІНФОРМАЦІЯ. КОМУНІКАЦІЯ. СЕМІОТИКА

Тема 1. Інформація та комунікація

Інформація як базове поняття сучасного світу. Атрибутивна та функціонально-кібернетична концепції інформації. Інформація в діячій розв'язці людської цивілізації.

Комунікація як система інформаційних взаємовпливів. Основні підходи до осмислення та опису комунікації. Процесна природа комунікації. Типологія комунікацій. Особливості масової комунікації.

Тема 2. Семіотичні моделі комунікації

Семіотика як наука. Знак, значення, символ. Інформація і знак. Принципи семіотичного аналізу. Семіотичне моделювання комунікації. Складові частини процесу комунікації. Вектори комунікаційних впливів.

Тема 3. Розвиток технологій і масова комунікація

Основні етапи розвитку масовокомунікаційних технологій. Концепція М. Маклуена. Специфіка мультимедійного комунікаційного середовища. Феномен Big Data. Технології масової комунікації як система.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК НАУКОВА ГАЛУЗЬ

Тема 4. Соціальні комунікації в науковій систематиці

Класифікація наукових галузей і спеціальностей. Параметри наукового дослідження. Загальне уявлення про наукову методологію та її структурування.

Тема 5. Специфіка наукових студій із соціальних комунікацій

Об'єкти, предмети, методологія досліджень соціальних комунікацій. Очікувані результати та їхня практична користь.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 6. Розвиток уявлень про масову комунікацію

Основні етапи становлення уявлень про масову комунікацію (МК). Поняття про ефекти в МК. Когнітивні аспекти МК, когнітивний дисонанс.

Тема 7. Соціокультурні аспекти масової комунікації

Менталітет і нація. Міф і стереотип у МК. Соціокультурні впливи МК, теорія культивування. Масова культура. Кітч. Постмодерністське тлумачення МК. Теорія перформансу. Конформізм та ідентичність.

Тема 8. Структурно-функціональні теорії масової комунікації

Принципи структурного моделювання МК. Комунікаційний ланцюжок
Г. Д. Лассвела. МК і суспільні структури. Теорія спіралі мовчання.

Тема 9. Масова комунікація і влада

МК і політична організація держави. Нормативні теорії МК.
Свобода слова, етика, влада. Соціальна відповідальність і МК.
Політичний імідж: етапи та засоби формування. Агітація і пропаганда.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 10. Масова комунікація і політика

Моделювання електоральної поведінки. Специфіка виборчих систем. Стереотипи і міфи у політичній МК.

Тема 11. Новинні структури в масовій комунікації

Теорія гейткіперів (К. Левін). Новини і образ світу. Підходи до формування новинного середовища.

Тема 12. Фактчекінг

Факт у масовій комунікації. Фейки та їхня природа. Основні засади і техніки фактчекінгу. Маніпуляції громадською думкою та протидія їм.

Тема 13. Масова комунікація, філологія і перфоманс

Мистецтво як МК. Перфомансна природа мистецтва. Суспільна відповідальність митця.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	5	5	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	1	1	6	6	4	4
Робота на семінарському занятті	10	3	30	1	10	6	60	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
	<i>Разом</i>		66		43		101		78
Максимальна кількість балів: 288									
Розрахунок коефіцієнта: $288 : 100 = 2,88$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

Вимоги до виконання робіт

1. Усі роботи виконуються в мікрогрупах по 3–4 особи. Рішення про розподіл ролей, часу і обсягів роботи приймайте самостійно.
2. Уважно вивчайте інструкції до самостійних робіт, за необхідності заздалегідь уточнюйте у викладача всі неясності.
3. Кінцевою метою кожної роботи є створення презентації, яку потрібно буде захистити під час модульного контролю.
4. Проте ключем до створення презентації є саме виконання підготовчої самостійної роботи.
5. Не вдавайтеся до плагіату чи крадіжки чужих думок чи речень – усі записи належно оформлюйте.

Оцінювання (виконання/захист)

Максимальна оцінка за виконання самостійної роботи – 5 балів.

Максимальна оцінка за захист самостійної роботи – 25 балів.

Для робіт, зданих/захищених поза межами аудиторного модульного контролю, максимальна оцінка – 3/20 балів.

Для робіт, зданих/захищених повторно після виявлення плагіату в першій спробі, максимальна оцінка – 3/15 балів.

Критерії оцінювання (виконання/захист):

1. Самостійність мислення і виконання (обов'язкова умова, 3/5 балів).
2. Аргументованість/ілюстрування тез (1/5 балів).
3. Використання фактичного матеріалу (1/5 балів).
4. Точність і впевненість відповідей під час захисту (0/10 балів).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ІНФОРМАЦІЯ. КОМУНІКАЦІЯ. СЕМІОТИКА

Самостійна робота 1

Дослідіть обрану випадковим чином одну тезу М. Маклуена щодо розвитку медіа. Знайдіть у книзі «Галактика Гутенберга» розділи на підтвердження цієї тези. Визначте її сильні та слабкі сторони.

Підготуйте презентацію, у якій висвітліть сенс тези, хід думок та аргументи М. Маклуена, власний аналіз її переваг і недоліків.

Презентуйте та захистіть свою роботу перед одногрупниками під час модульного контролю 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК НАУКОВА ГАЛУЗЬ

Самостійна робота 2

Опрацюйте обрану випадковим чином дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата наук (доктора філософії) із соціальних комунікацій. Визначте

основні параметри дослідження, використані методи і методологію, фактичні дані та спосіб їх отримання, найважливіші висновки, яких дійшов автор.

Підготуйте презентацію, у якій висвітліть головні параметри дослідження, його дизайн, отримані висновки. Постарайтеся дати власну об'єктивну оцінку практичної цінності наукової роботи, яку ви вивчали.

Презентуйте та захистіть свої спостереження перед одногрупниками під час модульного контролю 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Самостійна робота 3

Обране випадковим чином повідомлення органу влади проаналізуйте за моделлю Г. Д. Лассвела. Визначте наявні в ньому прямі та непрямі впливи на аудиторію, урахувавши спосіб подачі та контекст. Спрогнозуйте можливі підтексти, що може спровокувати це повідомлення в різних групах реципієнтів.

Підготуйте презентацію, у якій висвітліть власні спостереження.

Презентуйте та захистіть свою роботу перед одногрупниками під час модульного контролю 3.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Самостійна робота 4

Проаналізуйте обране випадковим чином фейкове повідомлення. Сплануйте та проведіть перевірку наведених у ньому фактів. Якщо повідомлення супроводжується ілюстрацією, перевірте її походження.

Підготуйте презентацію, у якій висвітліть логіку вашого пошуку та отримані спостереження.

Презентуйте та захистіть свою роботу перед одногрупниками під час модульного контролю 4.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі захистів презентацій самостійних робіт. Критерії оцінювання див. у п. 6.2.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться у формі заліку за сумою балів, набраних під час поточного та проміжного оцінювання.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю Відсутній.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	100–90 балів	Відмінно – відмінний рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань / умінь / навичок з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань / умінь / навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань / умінь / навичок
FX	35–59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1–34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «Соціальні комунікації»

Разом: 120 год.: лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год.,
самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год.

Модулі	Змістовий модуль 1 Інформація. Комунікація. Семіотика (66 б.)			Змістовий модуль 2 Соціальні кому- нікація як наукова галузь (43 б.)		Змістовий модуль 3 Теоретичні аспекти масової комунікації (101 б.)						Змістовий модуль 3 Прикладні аспекти масової комунікації (78 б.)			
	Інформація та комунікація (1 б.)	Семіотичні моделі комунікації (1 б.)	МК і технології (1 б.)	Соціальні комунікації в науковій систематиці (1 б.)	Специфіка наукових студій із соціальних комунікацій (1 б.)	Розвиток уявленнь про масову комунікацію (1 б.)	Соціокультурні аспекти масової комунікації (1 б.)	Структурно- функціональні теорії масової комунікації (1 б.)	Структурно- функціональні теорії масової комунікації (1 б.)	Масова комунікація і влада (1 б.)	Масова комунікація і політика (1 б.)	Новинні структури в масовій комунікації (1 б.)	Фактчекінг (1 б.)	Масова комунікація, філологія і перфоманс (1 б.)	
Теми семінарських занять	Концепції інформації (11 б.)	Семіотичне моделювання комунікаційних ситуацій (11 б.)	Масова комунікація і глобальна мережа (11 б.)	Наукові студії із соціальних комунікацій (11 б.)	Історія досліджень масової комунікації (11 б.)	Узагальнення Д. Мак-Квейла (11 б.)	Міф і стереотип у масовій комунікації (11 б.)	Масова культура сучасного світу (11 б.)	Структурно-функціональне тлумачення МК (11 б.)	Масова комунікація в політиці (11 б.)	Масова комунікація з електоратом (11 б.)	Новини як образ світу (11 б.)	Структурування поточку новин (11 б.)	Театр як комунікація (11 б.)	
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (5 б.)			Самостійна робота 2 (5 б.)	Самостійна робота 3 (5 б.)						Самостійна робота 4 (5 б.)				
Види поточного контролю	Модульний контроль 1 (25 б.)			Модульний контроль 2 (25 б.)	Модульний контроль 3 (25 б.)						Модульний контроль 4 (25 б.)				
Підсумковий контроль	Залік														

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Денисюк С. *Комунікологія*. Вінниця, 2015.
2. Іванов В. *Основні теорії масової комунікації і журналістики*. Київ, 2010.
3. Квіт С. *Масові комунікації*. Київ, 2008.
4. Мак-Квейл Д. *Теорія масової комунікації*. Львів, 2010.
5. Почепцов Г. *Теорія комунікації*. Київ, 1999.
6. Різун В. *Теорія масової комунікації*. Київ, 2008.

Додаткові

7. Бондаренко А., Кудрявцева Л. *Теорія комунікації: словарні матеріали*. Київ, 2012.
8. Житарюк М. *Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство*. Львів, 2008.
9. Закон України «Про інформацію». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
10. Зернецька О. *Глобальна комунікація*. Київ, 2017.
11. Зернецька О. *Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини*. Київ, 1999.
12. *Інформаційне суспільство*. Науковий журнал. Київ, 2005–2017. URL: <http://nbuv.gov.ua/j-tit/is>.
13. Кальба Я. *Психологія мас*. Тернопіль, 2012.
14. Кара-Мурза С. *Манипуляція сознанием. Век 21*. Москва, 2015.
15. Корнєв М., Фомічова В. *Психологія масової поведінки*. Київ, 2000.
16. Лалл Дж. *Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід*. Київ, 2002.
17. Ленем Р. *Електронне слово*. Київ, 2005.
18. Маклуен М. *Галактика Гутенберга*. Київ, 2008.
19. Москаленко А., Губернський Л., Іванов В. *Основи масово-інформаційної діяльності*. Київ, 1999.
20. *Основи теорії комунікації* / под ред. М. Василика. Москва, 2003.
21. Павлюк Л. *Знак, символ, міф у масовій комунікації*. Львів, 2006.
22. Почепцов Г. *Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіакомунікації*. Київ, 2012.
23. Почепцов Г. *Информационные войны. Новый инструмент политики*. Москва, 2015.
24. Урсул А. *Природа информации. Философский очерк*. Челябинск, 2010.